

LAUSUNTOPYYNTÖ VAMMAISPALVELULAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTUKSESTA

Johdanto

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi uudeksi vammaispalvelulaiksi. Esitysluonnokseen liittyy lisäksi muutoksia kehitysvammaisten erityishuollosta annettuun lakiin, sosiaalihuoltolakiin, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annettuun lakiin.

Tausta

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaan vammaisten ihmisten yksilöllisten tarpeiden parempi huomioon ottaminen toteutetaan osana vammaispalvelulain uudistusta.

Esitysluonnosta valmisteltaessa on hyödynnetty rauennutta hallituksen esitystä 159/2018 vp kuitenkin niin, että pykälien kirjoitustapaa ja rakennetta on muutettu. Suurimmat sisällölliset muutokset on tehty pykäliin, jotka koskevat lain soveltamisalaa, valmennusta, erityistä tukea ja liikkumisen tukea. Lisäksi esitykseen sisältyy säännökset kehitysvammalain muutoksista. Kehitysvammalaki oli tarkoitus kumota vammaispalvelulainsäädännön uudistuksen yhteydessä. Koska laajempi itsemääräämisoikeuslainsäädännön valmistelu siirtyi seuraavalle hallituskaudelle, joudutaan osa kehitysvammalain säännöksistä jättämään voimaan muutettuina.

Uudistusta on valmisteltu laajassa yhteistyössä.

Keväällä 2021 järjestettiin kaikille avoimia kuulemistilaisuuksia ja kyselyitä eri vammaispalveluja koskevista säännösehdotuksista. Syksyllä 2021 valmistelua jatkettiin toteuttamalla kohdennettuja kuulemistilaisuuksia eri sidosryhmille.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti ajalle 13.12.2019 -31.10.2021 ns. osallisuustyöryhmän. TYöryhmän ehdotuksia on hyödynnetty valmistelussa. Työryhmän tehtävänä oli arvioida ja valmistella säännösehdotuksia vammaispalveluja koskevaan lainsäädäntöön. Myös osallisuustyöryhmän ehdotusten pohjana oli rauennut hallituksen esitys 159/2018 vp. Työryhmän raportista toteutettiin lausuntokierros, josta laadittiin keväällä 2021 yhteenveto. Tämän takia lausuntopyyntö ei sisällä kysymyksiä osallisuustyöryhmän käsittelemistä lakiluonnoksen 1 luvun asiakasprosessia koskevista säännöksistä eikä sosiaalihuoltolakiin ehdotettavista muutoksista. Tarvittaessa näistä on mahdollista lausua lausuntopyynnön lopussa muiden vapaamuotoisten huomioiden yhteydessä.

Tavoitteet

Hallituksen esityksen tavoitteena on toteuttaa vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta ja osallisuutta yhteiskunnassa, tukea vammaisten henkilöiden itsenäistä elämää ja itsemääräämisoikeutta vamman laadusta riippumatta sekä turvata vammaisten henkilöiden oikeus yksilöllistä tarvetta vastaaviin sosiaalipalveluihin ja välttämättömään huolenpitoon.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään antamaan ensisijaisesti lausuntopalvelu.fi kautta.
Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Jos ette kuitenkaan voi antaa lausuntoanne lausuntopalvelu.fi:ssä, lausunto voidaan toimittaa myös sähköpostitse osoitteeseen kirjaamo.stm@gov.fi. Lausuntoon pyydetään merkitsemään diaarinumero VN/12531/2021 sekä STM083:00/2019.
VAHVA-ministeriöille: lausunto viedään VAHVA:n asialle VN/12531/2021.

Myös muut kuin jakelussa mainitut tahot voivat antaa asiassa lausuntonsa.

Kaikki lausunnot ovat julkisia ja ne ovat nähtävissä lausuntopalvelu.fi –sivustolla sekä hankerekisterissä. Lausuntopyyntö on nähtävissä myös sosiaali- ja terveysministeriön internetsivuilla osoitteessa <https://stm.fi/lausuntopyynnot>.

Useiden kysymysten jälkeen on varattu avointa tilaa perusteluille tai muille huomioille. Toivomme mahdollisimman tiiviisti kirjoitettuja perusteluita ja huomioita.
Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@om.fi.

Aikataulu

Suomenkieliset lausunnot pyydetään toimittamaan sosiaali- ja terveysministeriöön viimeistään 4.4.2022.

Ruotsinkieliset lausunnot pyydetään toimittamaan sosiaali- ja terveysministeriöön viimeistään 11.4.2022.

Valmistelijat

Lisätietoja lausuntopyynnöstä antavat:

Lakimies Sirkka Sivula, sirkka.sivula(at)gov.fi, puh. 0295 163007

Neuvotteleva virkamies Anne-Mari Raassina, anne-mari.raassina(at)gov.fi, puh. 0295 163405.

Lakimies Ida Hakanen, ida.hakanen(at)gov.fi, puh. 0295 163173

Yhteydenottoja toivotaan ensisijaisesti sähköpostitse.

Liitteet:

[HE luonnos vammaispalvelulaiksi.pdf](#)
[LAG OM FUNKTIONSHINDERSERVICE Kap. 1 och 2 Specialmotivering.pdf](#)
[Lag om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda.pdf](#)
[Specialmotivering. Lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda.pdf](#)
[2 Nuläge och bedömning av nuläget 1.pdf](#)
[5 Alternativa handlingsvägar .pdf](#)
[5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet.pdf](#)
[Lag om funktionshinderservice 2.2.2022.pdf](#)

Jakelu:

Aivoliitto
Autismiliitto
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
Espoon kaupunki
Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystoimisto Eksote
Etelä-Pohjanmaan erityishuoltopiiri
Etelä-Savon sosiaali- ja terveystoimistojen kuntayhtymä
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Eteva kuntayhtymä
Folkhälsan
Folktinget
Förfbundet De Utvecklingsstördas VÄL (FDUV) rf.
Helsingin erityishuoltopiiri
Helsingin hallinto-oikeus
Helsingin yliopisto
Hengityslaitetilat
Heta-liitto ry
Hyvinvointiala HALI ry
Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Ihmisoikeuskeskus
Ikäinstituutti
Invalidiliitto
Itä-Suomen aluehallintovirasto
Itä-Suomen yliopisto
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL
Jyväskylän kaupunki
Kainuun erityishuoltopiiri
Kansallinen Kokoomus r.p.
Kehitysvammaisten Palvelusäätiö
Kehitysvammaisten Tukiliitto
Kehitysvammaliitto

Kela
Keski-Pohjanmaan erityishuoltopiiri
Keski-Suomen erityishuoltopiiri
Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus KOSKE
Keuruun kaupunki
Kommunernas socialtjänst k.f.
Korkein hallinto-oikeus
Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT
Kuopion kaupunki
Kuuloliitto ry
Kuurojen liitto
Kymenlaakson erityishuoltopiiri
Kynnys ry
Kärkulla samkommun
Lainsäädännön arviointineuvosto
Lapin aluehallintovirasto
Lapin erityishuoltopiiri
Lapsiasiainvaltuutetun toimisto
Lapsioikeusjuristit ry
Lastensuojelun keskusliitto
Lohjan kaupunki
Lounais-Suomen aluehallintovirasto
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry
Muistiliitto ry
Neuroliitto ry
Näkövammaisten liitto
Oikeuskanslerin virasto
Oikeusministeriö
Omaishoitajaliitto ry
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Oulun kaupunki
Perussuomalaiset r.p.
Perusturvakuntayhtymä Karviainen
Pikassos Oy
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä Siun sote
Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
Porvoon kaupunki
Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä
Rovaniemen kaupunki
Saamelaiskäräjät
Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf (SAMS)
Satakunnan sairaanhoitopiiri
Sininauhaliitto
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)
Sosiaaliamiehet ry
Sosiaalijohto ry
SOSTE - Suomen sosiaali- ja terveys ry

Suomen CP-liitto ry
Suomen Keskusta r.p.
Suomen Kristillisdemokraatit r.p.
Suomen Kuntaliitto
Suomen Kuurosokeat ry
Suomen ruotsalainen kansanpuolue r.p.
Suomen senioriliike
Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue r.p.
Super
Talentia
Tampereen kaupunki
Tasa-arvovaltuutettu
Tehy
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)
Turun hallinto-oikeus
Turun kaupunki
Turun yliopistollinen keskussairaala (TYKS)/ Hengitystukiyksikkö /Waltteri
Siirala
Työ- ja elinkeinoministeriö
Vaalijalan kuntayhtymä
Vaasan hallinto-oikeus
Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta
(ETENE)
Valtiovarainministeriö
Vammaisfoorumi
Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE
Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry
Vanhustyön keskusliitto ry
Vantaan kaupunki
Varsinais-Suomen erityishuoltopiiri
Vasemmistoliitto r.p.
Vihreät De Gröna
Yhdenvertaisuusvaltuutettu
Ympäristöministeriö
Ålands landskapsregering

Lausunnonantajan tausta

1. Vastaajan taustaorganisaatio

- Kunta
- Erityishuoltopiiri
- Sairaanhoidopiiri
- Muu sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue
- Ministeriö
- Valvontaviranomainen
- Muu valtion viranomainen
- Vammaisjärjestö
- Työmarkkinajärjestö
- Muu järjestö
- Yksityinen palveluntuottaja
- Joku muu

Yleistä hallituksen esitysluonnoksesta

2. Ovatko esitysluonnoksen pykälät selkeitä?

- Kyllä
- Kyllä pääosin
- Eivät pääosin
- Eivät
- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

3. Tukevatko pykälien perustelut hyvin lain soveltajaa?

- Kyllä
- Kyllä pääosin
- Eivät pääosin
- Eivät

- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

4. Vahvistaako esitys vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta?

- Kyllä
- Kyllä pääosin
- Ei pääosin
- Ei
- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

5. Lisääkö esitys vammaisten henkilöiden osallisuutta yhteiskunnassa?

- Kyllä
- Kyllä pääosin
- Ei pääosin
- Ei
- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

6. Parantaako esitys vammaisen henkilön mahdollisuuksia saada yksilöllisen tarpeensa mukaisia palveluita vamman tai sairauden laadusta riippumatta?

- Kyllä
- Kyllä pääosin
- Ei pääosin
- Ei
- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

7. Mitä haluaisit ehdottomasti säilyttää esityksessä ja miksi (asiakokonaisuus, pykälä, kohta perusteluissa tms.)? Mainitse avovastauksessa (lyhyesti) enintään kolme asiaa.

1.

2.

3.

8. Mitä haluaisit ehdottomasti poistaa tai muuttaa esityksessä ja miksi (asiakokonaisuus, pykälä, kohta perusteluissa tms.)? Mainitse avovastauksessa (lyhyesti) enintään kolme asiaa.

1.

2.

3.

9. Ottaako esitys riittävästi huomioon vammaisten lasten tarpeet?

- Kyllä
- Kyllä pääosin
- Ei pääosin
- Ei
- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

10. Voidaanko esityksen mukaisilla palveluilla vastata kattavasti hengityshalvauspotilaiden palvelutarpeisiin?

- Kyllä
- Kyllä pääosin
- Ei pääosin
- Ei
- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

Soveltamisala

11. Onko lain soveltamisala tarkoituksenmukainen?

- Kyllä
- Kyllä pääosin
- Ei pääosin
- Ei
- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

Palvelut

12. Ottavatko valmennusta, henkilökohtaista apua ja erityistä tukea koskevat säännökset kokonaisuutena arvioiden riittävästi huomioon eri tavoin vammaisten henkilöiden tarpeet?

- Kyllä
- Kyllä pääosin
- Eivät pääosin
- Ei
- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

13. Onko valmennusta koskevien pykälien (7-8 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

- Kyllä
- Kyllä pääosin
- Ei pääosin
- Ei
- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

14. Esityksessä ns. kuntouttavan varhaiskasvatuksen järjestäminen vammaispalvelulain mukaisena valmennuksena edellyttää palvelun maksuttomuudesta säätämistä varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaissa ja kuntien menettämän asiakasmaksutulon korvaamista kunnille vuosittain osana tähän esitykseen käytettävissä olevaa valtionosuutta.

Onko varhaiskasvatuksen järjestäminen vammaispalveluna tarkoituksenmukaista?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

15. Onko henkilökohtaista apua koskevien pykälien (9-11 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

- Kyllä
- Kyllä pääosin
- Ei pääosin
- Ei
- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

16. Onko erityistä tukea koskevien pykälien (12-13 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

- Kyllä
- Kyllä pääosin

- Ei pääosin
- Ei
- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

17. Onko erityisestä osallisuuden tuesta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 1 kohta)?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

18. Onko tuetusta päätöksenteosta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 2 kohta)?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

19. Onko vaativasta moniammatillisesta tuesta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 3 kohta)?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

20. Onko asumisen tuen pykäläkokonaisuus (14-17 §) tarpeenmukainen?

- Kyllä

- Kyllä pääosin
- Ei pääosin
- Ei
- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

21. Onko säännös vammaisten lapsen asumisesta kodin ulkopuolella tarkoituksenmukainen?

- Kyllä
- Kyllä pääosin
- Ei pääosin
- Ei
- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

22. Onko lyhytaikaista huolenpitoa koskeva pykälä (18 §) sisällöltään tarkoituksenmukainen?

- Kyllä
- Kyllä pääosin
- Ei pääosin
- Ei
- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

23. Onko päivätoiminnasta (19 §) tarkoituksenmukaista säätää vammaispalvelulaissa?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

24. Onko tarkoituksenmukaista, että työtoiminnasta ja työllistymistä tukevasta toiminnasta ei säädetä vammaispalveluissa, jos niistä säädetään sosiaalihuolto- tai muussa laissa?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

25. Onko liikkumisen tuen toteuttamistapoja tarpeellista monipuolistaa 22 §:ssä ehdotetulla tavalla?

- Kyllä
- Kyllä pääosin
- Ei pääosin
- Ei
- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

26. Mikä on näkemyksenne liikkumisen tuen määrää (23 §) ja laajuutta (24 §) koskevista säännöksistä?

27. Onko taloudellista tukea koskeva pykälä (25 §) tarkoituksenmukainen?

- Kyllä
- Kyllä pääosin
- Ei pääosin
- Ei
- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

28. Vammaispalvelulaki käsitellään eduskunnassa syksyllä 2022. Tavoitteena on lain voimaantulo 1.1.2023. Siirtymäsäännöksillä on tarkoitus antaa hyvinvointialueille aikaa lain toimeenpanoon. Alkuvaiheessa päätösten muuttaminen uuden lain mukaisiksi vaatii paljon taloudellisia- ja henkilöstövoimavaroja. Tämän vuoksi uudet erityistä osallisuuden tukea ja tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tulevat voimaan vasta 1.1.2025.

Helpottavatko voimaantulo- ja siirtymäsäännökset (33 ja 34 §) lain toimeenpanoa?

- Kyllä
- Eivät riittävästi
- Eivät
- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

Kehitysvammalaki

29. Vastaavatko kehitysvammalain (muutettuna) voimaan jäävät itsemääräämisoikeuden vahvistamista ja perusoikeuksien rajoittamista koskevat säännökset riittävästi väliaikaiseen sääntelyn tarpeeseen?

- Kyllä
- Kyllä pääosin
- Eivät pääosin
- Eivät
- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista

30. Ovatko sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

- Kyllä
- Kyllä pääosin
- Eivät pääosin
- Ei

- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

31. Onko ehdotus vammaisen lapsen kodin ulkopuolisesta asumisesta perittävästä maksusta mielestäsi onnistunut?

- Kyllä
- Ei

Mikäli vastasit EI, miten säätäisit maksun perusteista?

Esityksen vaikutukset

32. Antavatko esityksen arvioidut ihmisvaikutukset (vammaiset lapset ja aikuiset, iäkkäät henkilöt) oikean kuvan uudistuksen vaikutuksista?

- Kyllä
- Kyllä pääosin
- Eivät pääosin
- Ei
- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

33. Onko arvio esityksen kustannus- ja henkilövaikutuksista mielestänne realistinen?

- Kyllä
- Kyllä pääosin
- Ei pääosin
- Ei
- Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

34. Muut vapaamuotoiset huomiot esityksestä.

Koivisto Taru
Sosiaali- ja terveysministeriö

Vuori Anne
Sosiaali- ja terveysministeriö